

PROTOCOL MELDING SEKSUEEL MISBRUIK BINNEN DE ADVENTKERK

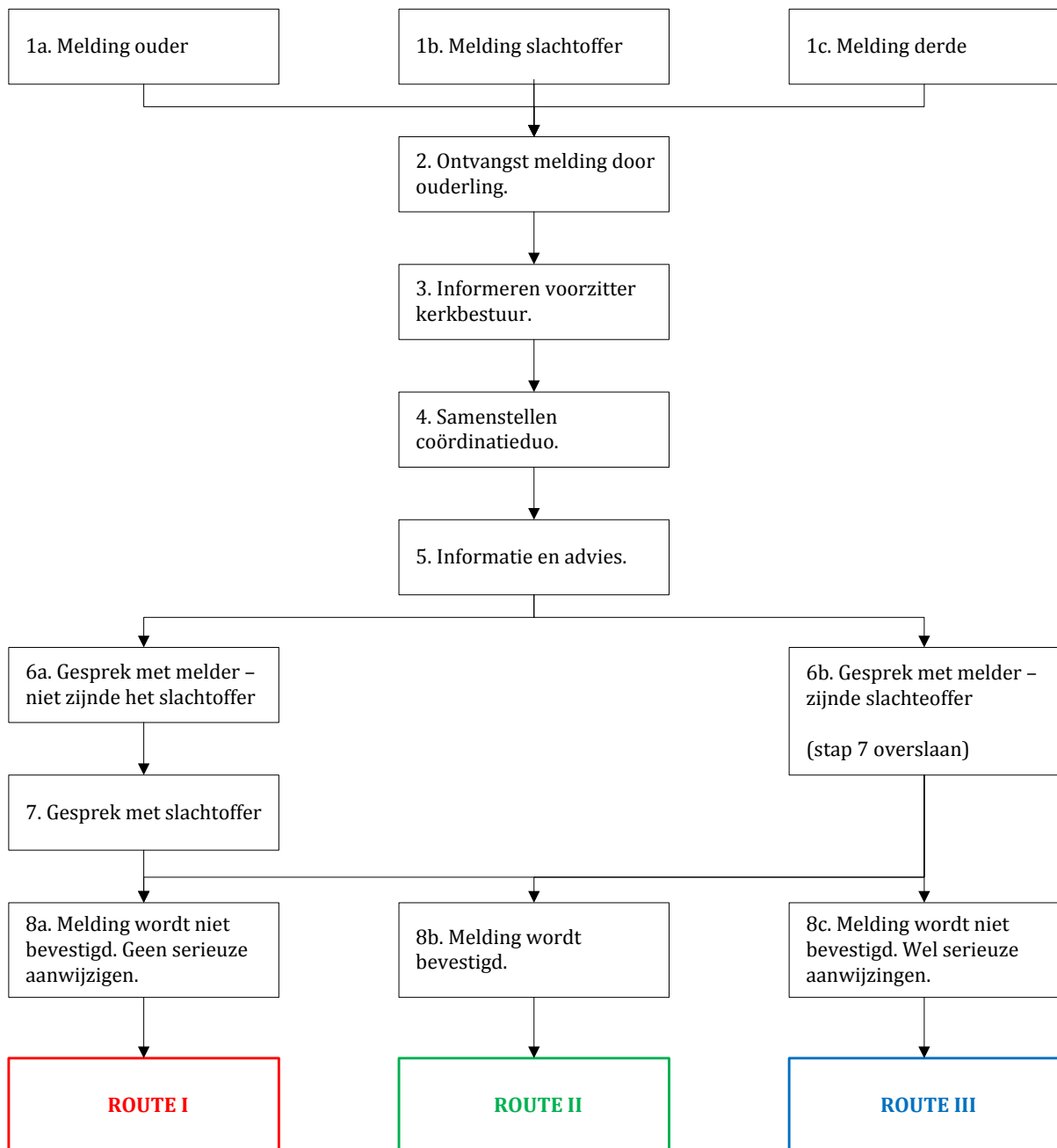
28-3-2012

Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten

INHOUDSOPGAVE

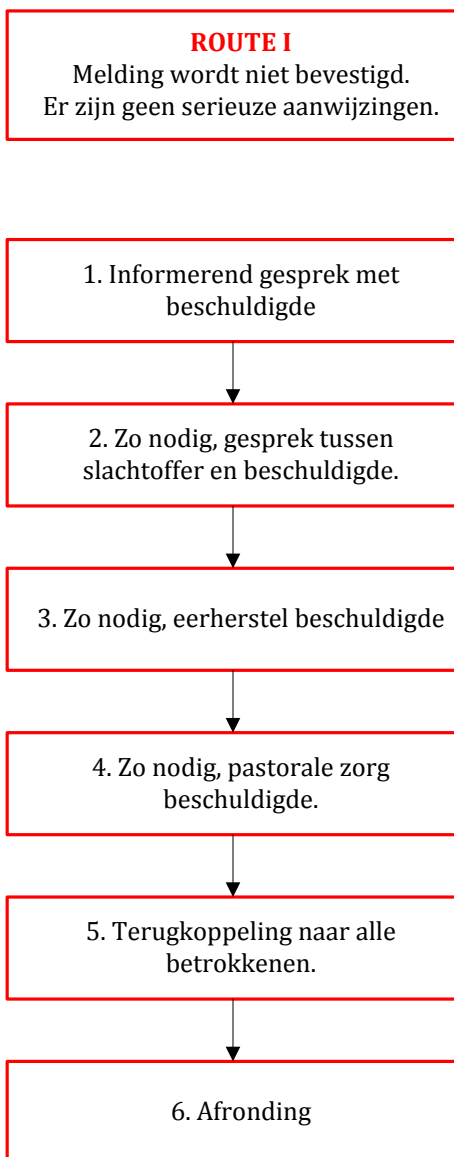
Inhoudsopgave.....	1
Processchema.....	2
Inleiding.....	7
Toelichting bij processchema.....	10
Route I.....	17
Route II.....	19
Route III.....	24
Woordenlijst.....	29
Enkele functionarissen met hun taken.....	30
Afkortingen.....	32
Gesprekshandleiding.....	33
Bijlage 1.....	36

PROCESSHEMA

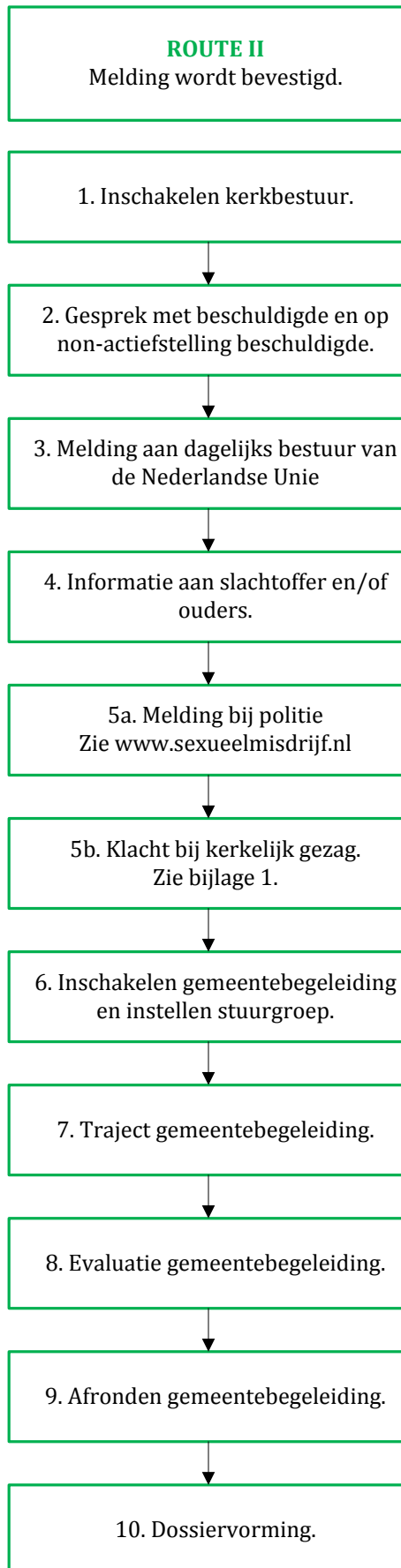

ROUTE I

3

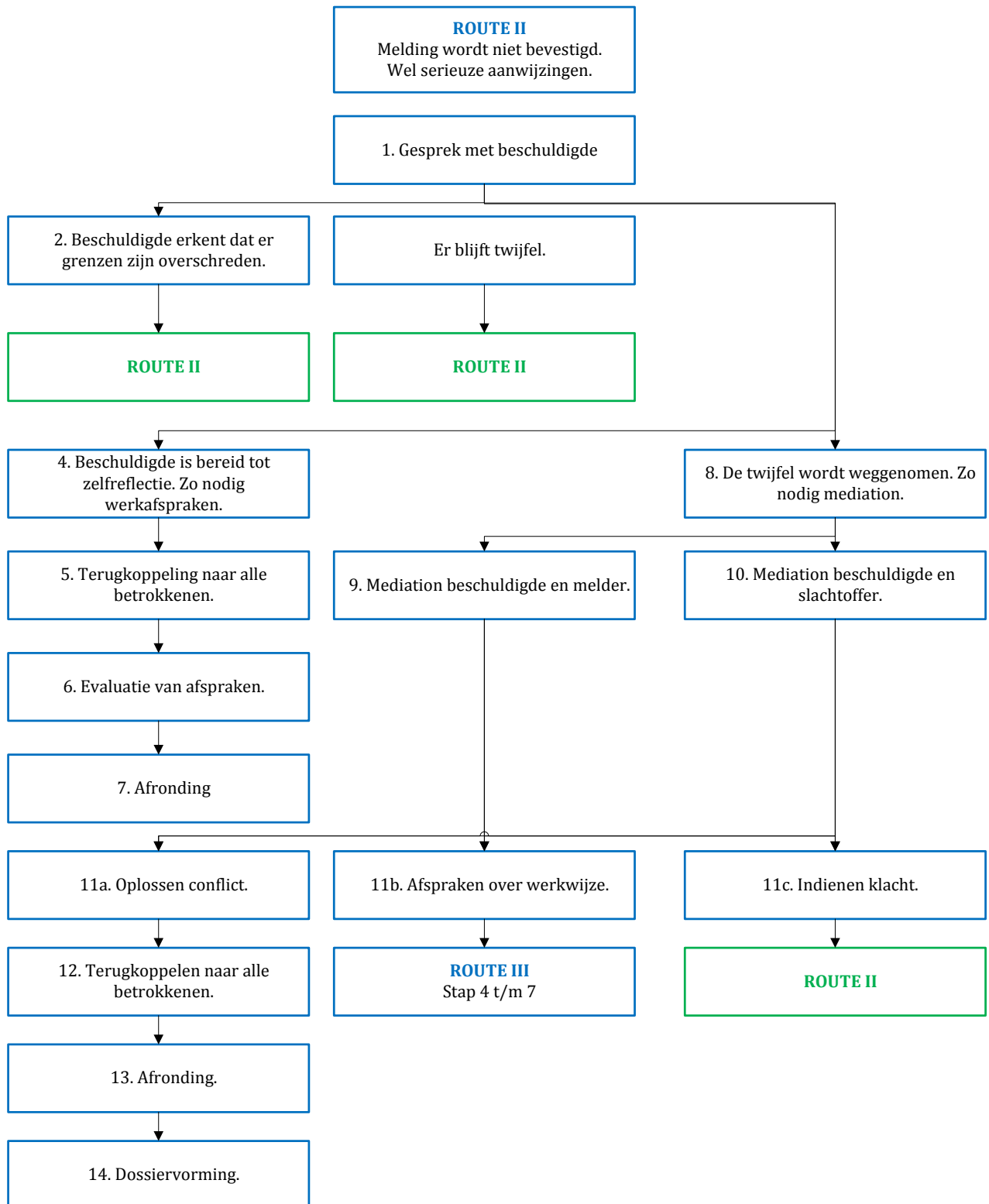

ROUTE II

ROUTE III

5

PROTOCOL MELDING SEKSUEEL MISBRUIK BINNEN HET JEUGDWERK

Dit protocol kan het beste als volgt gelezen en doorgewerkt worden:

- Leg het processchema voor u neer (blz. 2)
- De punten 1 tot en met 10 worden beschreven op de bladzijden 10-16
- Daarna worden de verschillende routes die men moet volgen beschreven op de bladzijden 17-23 (zie schema's blz. 2,3 en 4)

INLEIDING

In een kerkelijke gemeente komen jong en oud samen. Er zijn activiteiten voor iedereen en vele vrijwilligers zetten zich daarvoor in. Het is belangrijk dat iedereen in de kerk zich veilig voelt. In het bijzonder geldt dat voor kinderen en jongeren. Kerkelijke gemeenten dienen zich bewust te zijn van de verantwoordelijkheid die dat met zich mee brengt. Mede daarom is het belangrijk na te denken over mogelijke bedreigingen van veilig jeugdwerk. Seksueel misbruik is zo'n bedreiging.

Seksueel misbruik is een breed begrip. Het kan variëren van dubbelzinnige opmerkingen en seksueel getinte grappen tot aanranding en verkrachting. Maar iedere vorm van seksueel misbruik heeft één overeenkomst: een machtsverschil tussen pleger en slachtoffer. Bijvoorbeeld door sekse, leeftijd of het aantal plegers. In het geval van leeftijd is de wet heel duidelijk. Seks met iemand jonger dan 16 is per definitie strafbaar.

Bij seksueel misbruik gaat het om seksuele handelingen, toenaderingen of contacten die tegen de zin van de minderjarige gebeuren. Deze acties kunnen plaatsvinden in een relatie waarin sprake is van een ongelijke machtsverhouding. Voorbeelden hiervan zijn de afhankelijkheidsrelatie tussen vrijwilliger en minderjarige, ouder en minderjarige of leerkracht en minderjarige. Seksueel misbruik kan zowel meisjes als jongens overkomen. Een minderjarige kan bijvoorbeeld worden gedwongen seksuele handelingen bij zichzelf te verrichten of seksuele handelingen bij anderen uit te voeren. Ook het gedwongen toekijken bij seksuele handelingen van anderen, of pornografisch materiaal of seksueel getinte/pornografische opnames van zich te laten maken behoren thuis in de categorie seksueel misbruik.

MACHTS VERSCHIL

Bij seksueel misbruik is er eigenlijk altijd sprake van ongelijkheid in macht tussen slachtoffer en pleger. Dat machtsverschil kan te maken hebben met:

1. leeftijd, volwassene tegenover minderjarige;
2. positie/relatie, trainer tegenover sporter;
3. aantal, groep tegenover eenling;
4. fysieke ontwikkeling;
5. sekse;
6. wel of geen handicap.

Slachtoffers kunnen door dit machtsverschil niet of weinig weerstand bieden aan de pleger. Een pleger kan zijn invloed op verschillende manieren aanwenden. Vaak gaat dit heel subtiel: lieve woordjes, cadeautjes geven, de minderjarige van zich afhankelijk maken. De minderjarige kan dat in eerste instantie ervaren als leuk en pas later beseffen hoe vreselijk het was. Soms gebruiken plegers minder subtiele vormen van dwang, zoals dreiging met geweld, emotionele en psychologische druk of chantage om de minderjarige te dwingen tot geheimhouding

DEFINITIE SEKSUEEL MISBRUIK

Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering,

- in verbale, non-verbale of fysieke zin,
  - opzettelijk of onopzettelijk,
  - die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren;
- en / of
- plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene- minderjarige, hulpverlener- cliënt, leerkracht-leerling, trainer-pupil, leiding-jeugdlid, e.d.);

en / of

- andere handelingen of gedragingen die strafbaar zijn volgens het Wetboek van Strafrecht.

Dit is natuurlijk nogal juridische taal en die is niet altijd makkelijk leesbaar. Waar het op neer komt is dit:

Elke seksuele gedraging tussen een volwassene en een kind beschouwt de kerk als seksueel misbruik en wijst zij af. Ook seksuele gedragingen tussen mensen die in een ongelijke relatie staan (bijv. jeugdleider – jongere) beschouwt de kerk als seksueel misbruik. Het doet er daarbij niet toe of het kind dit al dan niet wil. Wij gaan er van uit dat in ongelijke relaties het niet mogelijk is in alle vrijheid te kiezen / te willen.

Onder ‘seksuele gedragingen’ valt ook het laten zien van porno, het maken van seksuele toespelingen, het ongepast of ongewenst aanraken.

KERKELIJKE HOUDING

Seksueel misbruik van minderjarigen vindt plaats wanneer een iemand die ouder of sterker is zijn of haar macht, gezag of vertrouwenspositie gebruikt om de minderjarige te betrekken in seksueel gedrag en activiteit. Incest, een specifieke vorm van seksueel misbruik wordt gedefinieerd als seksuele activiteit tussen een ouder en een kind, stiefouder en kind, een broer of zus, naaste verwanten. Seksueel misbruik wordt begaan door mannen en vrouwen van alle leeftijden, nationaliteit, of maatschappelijke positie. Het zijn vaak getrouwde mannen met kinderen, respectabele banen en mogelijk trouwe kerkgangers. Het is gebruikelijk dat misbruikers hun gedrag met klem ontkennen, hun daden niet als problematisch onderkennen en hun gedrag rationaliseren of de schuld ervoor bij anderen neerleggen. Hoewel het waar is dat veel misbruikers blij geven van diepgewortelde onzekerheid en een lage eigenwaarde, mogen deze problemen nooit worden geaccepteerd als een excuus voor het misbruik van of geweld tegen een kind. De meeste experts zijn het er over eens dat het bij seksueel misbruik van kinderen eerder gaat om een zucht naar macht en controle dan seks.

Toen God het menselijk geslacht schiep, begon hij met een huwelijk tussen een man en een vrouw gebaseerd op wederzijdse liefde en vertrouwen. Deze relatie is nog steeds bedoeld als de basis van een stabiel en gelukkig gezin waarbinnen de waardigheid, betekenis en onschendbaarheid van ieder lid wordt erkend en beschermd., Ieder kind, mannelijk of vrouwelijk, moet bevestigd worden als een gave van God. Ouders wordt het privilege gegund de kinderen die hen worden toevertrouwd door God te koesteren, op te voeden en beschermen. Kinderen moeten in staat worden gesteld hun ouders en andere familieleden te eren, respecteren en vertrouwen zonder het risico van geweld. De Bijbel veroordeelt seksueel misbruik van kinderen met de krachtigste termen. Iedere poging om persoonlijke, leeftijds en geslachtelijke grenzen te doorbreken, vervagen of te kleineren door seksueel misbruik wordt opgevat als een daad van verraad en een schokkende inbreuk op de persoonlijke integriteit van lichaam en geest. De Bijbel is duidelijk in haar veroordeling van machtsmisbruik en het ontkennen van verantwoordelijkheid omdat men daarmee de kern raakt van de diepste gevoelens die slachtoffers over zichzelf, anderen en God met als gevolg een verwoesting van hun vermogen tot liefhebben en vertrouwen. Jezus gebruikte krachtige taal om iemand die door word of daad een kind laat struikelen, te veroordelen..

De Adventistische gemeenschap kent geen immuniteit als het gaat om seksueel misbruik van kinderen. Wij geloven dat de beginselen van het adventistisch geloof van ons eisen dat wij

actief zijn in het voorkomen van dit soort gedrag. Wij zijn vastbesloten (geestelijke) steun te bieden aan de misbruikten en hun families en aan de misbruikers en hun omgeving in hun genezingsproces. En wij zullen professionele en vrijwillige krachten in de kerk verantwoordelijk houden voor hun persoonlijk gedrag en het toetsen aan de normen die gelden voor mensen in vertrouwensposities en geestelijk leiderschap.

Als kerk belijden we dat ons geloof ons dringt om:

7. *De beginselen van Christus ten aanzien van familie relaties hoog te houden, waarbij het zelfrespect, de waardigheid en de onschuld van kinderen worden erkend als een godgegeven recht.*
8. *Een omgeving te scheppen waarin kinderen die zijn misbruikt zich veilig zullen voelen wanneer ze melding maken van seksueel misbruik en er een luisterend oor zullen vinden.*
9. *Goed geïnformeerd te zijn ten aanzien van seksueel geweld en de impact die het heeft op onze eigen kerkgemeenschap.*
10. *Predikanten en andere ambtsdragers trainen om de waarschuwingstekenen van seksueel misbruik bij kinderen te herkennen en te weten hoe men daarop reageert wanneer misbruik wordt vermoed of wordt gemeld.*
11. *Een systeem van verwijzing naar professionele counseling en plaatselijke hulpinstellingen opzetten met als doel adequate hulpverlening aan slachtoffers en familie.*
12. *Op alle niveaus van de kerk protocollen verwezenlijken die kerkleiders helpen bij:*
13. *Eerlijke behandeling van personen die beschuldigd worden van seksueel misbruik van kinderen,*
14. *Daders verantwoordelijk houden voor hun handelingen en passende (tucht)maatregelen te treffen.*
15. *Door onderwijs en voorlichting gezinnen en families bewust maken van:*
16. *Hoe godsdienstige en culturele gewoonten gebruikt kunnen worden om seksueel misbruik van kinderen te rechtvaardigen.*
17. *Hoe een kind tot een gezonde eigenwaarde komt die het in staat stelt zichzelf en anderen te respecteren.*
18. *Bevorderen van op christelijke waarden gebaseerde relaties tussen de seksen thuis en in de kerk.*
19. *Bevrijdende zorg aanbieden binnen de kerkgemeenschap voor slachtoffers en daders en hen daarbij in staat stellen professionele hulp te vinden en krijgen.*
20. *Bevorderen van training van professionele gezinscounselors teneinde de zorg voor slachtoffers en daders te borgen.*
21. *Bovenstaande verklaring gaat uit van de volgende Bijbelverzen: Gen. 1:26-28; 2:18-25; Lev. 18:20; 2 Sam. 13:1-22; Matt. 18:6-9; 1 Kor. 5:1-5; Efez. 6:1-4; Col. 3:18-21; 1 Tim. 5:5-8.)*

Deze verklaring werd aangenomen tijdens de voorjaarsvergadering van de General Conference Executive Committee op dinsdag 1 april, 1997, in Loma Linda, California.

TERMIJNEN

In het navolgend protocol worden geen termijnen genoemd. Wij adviseren echter dringend de termijnen zo kort mogelijk te maken. Het eerste gesprek met het veronderstelde slachtoffer en met de beschuldigde vindt in de regel plaats binnen 1 week na de melding. Tussen melding en het doen van aangifte en/of het indienen van een klacht bij de onafhankelijke klachtencommissie van de kerk, dan wel de constatering dat aangifte en klacht niet aan de orde zijn, zit maximaal 1 maand.

TOELICHTING BIJ PROCESSHEMA

1. MELDING

Onder een melding verstaan wij een mondelinge of schriftelijke mededeling betreffende mogelijk seksueel misbruik, aan een ambtsdrager, functionaris of vrijwilliger.

Een melding van mogelijk seksueel misbruik kan worden gedaan door het kind of de jongere zelf, door de ouders of door een derde. Die “derde” kan een ander kind of jongere zijn, maar ook een medeleidinggevende of ambtsdrager die dingen heeft opgemerkt die hij/zij niet vertrouwt.

In een melding wordt een vermoeden of een beschuldiging van seksueel misbruik uitgesproken. Niets minder dan dat, maar ook niets meer dan dat.

In zeldzame gevallen kan er sprake zijn van betrapting op heterdaad. In dat geval is het belangrijk dat degene die een jeugdleider (bijvoorbeeld) betrapt terwijl hij seksuele handelingen verricht met een kind, een aantal dingen direct doet. Allereerst: het slachtoffer veilig stellen en opvangen. Dan, indien mogelijk, de dader aanhouden en de politie waarschuwen. Tenslotte de ruimte waarin de seksuele daad plaatsvond afsluiten, zodat eventuele sporen bewaard blijven voor het onderzoek door de politie.

2. ONTVANGST VAN MELDING DOOR OUDERLING

De eerst aangewezen persoon om bij te melden is een ouderling. Wanneer de ouderling juist degene is die beschuldigd wordt, dan kan gemeld worden bij een andere ambtsdrager.

In dit protocol gebruiken we steeds het begrip “ouderling” voor degene bij wie een melding is gedaan, ook al kan in werkelijkheid degene bij wie gemeld is ook een ander ambt of een andere functie hebben.

Ook als iemand in vertrouwen vertelt over mogelijk seksueel misbruik, beschouwen wij dit als een melding en wordt de ouderling geacht volgens deze richtlijnen te handelen. Ouderlingen zijn uiteraard gebonden aan hun ambtsgeheim, maar het ambtsgeheim is niet absoluut. Als een kind gevaar loopt en de ouderling kan dit gevaar afwenden door het ambtsgeheim te doorbreken, dan is hij of zij daartoe gerechtigd.

Seksueel misbruik richt meestal grote schade aan. In de eerste plaats aan het slachtoffer, maar ook aan de mensen er omheen. De kerk kiest onomwonden voor de slachtoffers, zonder daarmee de daders in de steek te laten. Voor het leven in de gemeente betekent dit: bagatelliseer geen enkele beschuldiging en beschouw geen enkele beschuldiging als een vaststaand feit. Neem elke melding serieus, ook de melding van een derde. In zaken van seksueel misbruik blijkt vaak achteraf dat er al veel eerder allerlei signalen waren die wezen op mogelijk seksueel misbruik, waar niemand iets mee heeft gedaan

Ouderlingen hebben niet de bevoegdheid en ook niet de mogelijkheid om aan waarheidsvinding te doen. Daarvoor zijn – buiten en ook binnen de kerk – anderen aangewezen. Aan de ouderling de moeilijke taak in een onzekere situatie zorgvuldig en zorgzaam om te gaan met alle betrokkenen, en ervoor te zorgen dat de gemeente een veilige plek is, of opnieuw wordt. Let op: We willen seksueel misbruik serieus nemen, zo mogelijk voorkomen en in elk geval zo vroeg mogelijk stoppen. We willen echter niet dat iedere aanraking van kinderen en jongeren verdacht wordt. Een klimaat van wantrouwen is niet gezond en past niet in de kerk.

3. **INFORMEREN VOORZITTER KERKBESTUUR**

Voordat de ouderling actie onderneemt, informeert die altijd eerst de voorzitter van het kerkbestuur. In de meeste gevallen is dat de predikant. Als de voorzitter van het kerkbestuur juist de beschuldigde is, of partner of ouder van de beschuldigde, of als de voorzitter van het kerkbestuur juist de ouder van de slachtoffer is, dan informeert de ouderling een ander lid van het kerkbestuur bijvoorbeeld de secretaris. Het kerkbestuur draagt de beleidsverantwoordelijkheid voor wat in de gemeente omgaat. In noodsituaties kan een kleinere groep binnen het bestuur tijdelijk deze verantwoordelijkheid nemen, vanwege de snelheid van handelen en het beperken van het aantal mensen dat op de hoogte is. De voorzitter draagt, uit hoofde van zijn functie, in sommige gevallen die verantwoordelijkheid (tijdelijk) alleen.

In dit protocol spreken we steeds over “voorzitter” als we het bestuurslid bedoelen dat in eerste instantie geïnformeerd is. Vanwege de leesbaarheid noemen we niet telkens de mogelijkheid dat niet de voorzitter, maar een ander kerkbestuurslid is ingeschakeld.

Ouderling en/of voorzitter kunnen zo nodig anoniem overleggen met het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

4. **SAMENSTELLEN COÖRDINATIEDUO**

De voorzitter van het kerkbestuur stelt altijd een coördinatieduo samen.

Het is aan te raden dat het coördinatieduo een taakverdeling afspreekt: een van beide focust op de inhoud, de ander op het proces. Als de voorzitter de indruk heeft dat de lokale gemeente geen goed functionerend coördinatieduo kan samenstellen is hij verplicht hulp te zoeken bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

Het is verstandig het aantal mensen dat op de hoogte is van de kwestie zo klein mogelijk te houden zolang nog niet bekend is of er sprake is van een serieuze melding. Dit vanwege de bescherming van de privacy van zowel het slachtoffer als de beschuldigde.

In principe nemen daarom de voorzitter en de ouderling bij wie de melding gedaan is plaats in het coördinatieduo.

Niet alleen het ambt is belangrijk, maar ook de kwaliteiten van de leden van het coördinatieduo. Zij moeten stevig in hun schoenen staan en moeilijke, emotionele gesprekken kunnen voeren. Bovendien moeten zij betrokken zijn bij de problematiek, maar er niet te emotioneel bij betrokken raken. Ook is het belangrijk dat het coördinatieduo niet bestaat uit alleen mannen. Het is voor kinderen al vaak moeilijk over emotionele en pijnlijke dingen te spreken, dat wordt nog moeilijker wanneer daarover gesproken moet worden tegen twee mannen. In die kerken waar alleen mannen ambtsdrager kunnen zijn, is het dus wenselijk vrijwilligsters in het coördinatieduo op te nemen.

Als de voorzitter of de ouderling persoonlijke relaties hebben met een van de betrokkenen, is het verstandig als iemand anders in het coördinatieduo plaatsneemt. Met “persoonlijke relaties” bedoelen wij hier zowel familie- als vriendschapsrelaties. Ook wanneer voorzitter of ouderling een pastorale relatie heeft met beschuldigde of verondersteld slachtoffer, is het verstandig niet plaats te nemen in het coördinatieduo. Pastoraat vraagt partijdigheid, de taak van het coördinatieduo is juist onpartijdigheid. Het voorkomen van (zelfs maar de schijn van) partijdigheid, is belangrijker dan het feit dat een derde of vierde persoon op de hoogte komt van de melding.

De taak van het coördinatieduo is van groot belang en het is een zware taak. Er kunnen dus redenen zijn waarom iemand die taak niet op zich kan of wil nemen. Dat respecteren wij

uiteraard. Hier geldt: beter iets meer mensen op de hoogte van de melding, dan een onvoldoende toegerust coördinatieduo.

Let op. Is de beschuldigde een professional (predikant, pastoraal werker, employee van de kerk), dan moet het coördinatieduo zich laten adviseren en begeleiden door een lid van het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie. Dit vanwege de eventuele arbeidsrechtelijke consequenties.

Degenen die op de hoogte zijn van de melding zijn gebonden aan hun ambtsgeheim en mogen dus alleen met elkaar en met de directbetrokkenen over de melding spreken.

Onder “directbetrokkenen” verstaan we in dit protocol het slachtoffer en diens ouders en de beschuldigde.

De voorzitter van het kerkbestuur en het coördinatieduo kunnen bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie terecht voor informatie en advies, op elk moment in het proces.

In de meeste steden is er een afdeling jeugd- en zedenpolitie. Ook daar kunt u terecht voor advies.

Een informatief gesprek met de politie is altijd mogelijk. Zo’n gesprek kan anoniem, zonder vermelding van namen van beschuldigde of slachtoffer, worden gevoerd. De politie heeft ervaring met meldingen van seksueel misbruik. Ze weten hoe om te gaan met het vermoedelijke slachtoffer en de vermoedelijke pleger. Aandachtspunten voor zo’n gesprek zijn:

1. *bespreek of de situatie een strafbaar feit betreft*
2. *controleer wanneer voldoende feiten aanwezig zijn voor aangifte*
3. *maak duidelijk dat er nog geen besluit is tot het doen van aangifte*
4. *bespreek de handelwijze tegenover de beschuldigde, het slachtoffer en diens ouders.*

5. INFORMATIE EN ADVIES

Het coördinatieduo verzamelt als eerste informatie over een eventuele eerdere melding. Hiertoe neemt het coördinatieduo contact op met het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie en met de predikant of secretaris. Als er eerder een melding is gedaan over dezelfde beschuldigde in deze gemeente, is dat bekend bij predikant of secretaris.

6A. GESPREK MET DE MELDER, EEN DERDE, DUS NIET HET (MOGELIJKE) SLACHTOFFER

Het coördinatieduo gaat een gesprek aan met de melder.

Als de melder een derde is, spreekt het coördinatieduo met haar/hem voordat zij met het slachtoffer of diens ouders spreken. Als de melder het slachtoffer zelf is, dan kan deze stap uiteraard worden overgeslagen ga naar stap 6b.

Het is belangrijk dat het coördinatieduo weet wat precies het vermoeden of de beschuldiging van de derde inhoudt. Het is even belangrijk dat het coördinatieduo *geen suggestieve vragen* stelt. In het gesprek met de derde kan het coördinatieduo de indruk krijgen dat er geen grond is voor de door deze derde geuite beschuldiging, maar dat het bijvoorbeeld gaat om het beschadigen van de beschuldigde. Toch is het verstandig ook dan een gesprek te hebben met het slachtoffer/ouders. Ook al is er oud zeer tussen melder en beschuldigde, dan nog kan de beschuldiging terecht zijn. Neem het zekere voor het onzekere.

Het coördinatieduo maakt van het gesprek met de melder een verslag, en legt dat ter correctie voor aan de melder. Zo weet het coördinatieduo zeker dat de beschuldiging goed begrepen en correct weergegeven is. *Ga naar stap 7.*

6B. GESPREK MET MELDER ZIJNDE HET VERMOEDELIJKE SLACHTOFFER

De leeftijd en zelfstandigheid van het slachtoffer zijn van invloed op het besluit of het coördinatieduo alleen met het slachtoffer zelf spreekt, of alleen met de ouders, of met slachtoffer en ouders samen. Bij zeer jonge kinderen is het altijd aan te bevelen eerst met de ouders te spreken. Vervolgens spreken de ouders met het kind, al dan niet in aanwezigheid van het coördinatieduo. Adolescenten kunnen aangeven of zij willen dat hun ouders aanwezig zijn bij het gesprek of niet.

Er zijn geen strikte richtlijnen te geven; het coördinatieduo maakt zelf een afweging wat in deze situatie het verstandigst is. Zij kunnen gebruik maken van het dagelijks bestuur van de nederlandse unie bij hun besluitvorming.

*In het geval van (jonge) kinderen is het belangrijk naar het verhaal van het kind te luisteren, maar **niet te proberen het kind te verhoren**. Het verhoren van kinderen is zeer specialistisch werk. Als dat op onvakkundige wijze gebeurt (en kerkmensen zijn in deze bijna allemaal onvakkundig), verandert het verhaal. Met als consequentie dat ofwel een onterechte beschuldiging tot stand komt, ofwel het verhaal van het kind dusdanig vertekend raakt dat politie en justitie er niets meer mee kunnen.*

*In een verhoor moeten alle details van een beschuldiging op tafel komen: Wie heeft wat gedaan, wanneer en hoe. Wat heeft de beschuldigde gedaan en gezegd, wat heeft het slachtoffer gedaan en gezegd. **Verhoren is de taak en de deskundigheid van politie en justitie.***

***Ouders en het coördinatieduo verhoren niet, zij horen het kind aan.** Het kind krijgt de ruimte zijn of haar verhaal te vertellen. Details van het misbruik zijn op dat moment nog niet belangrijk. Vooral bij jonge kinderen is het essentieel dat de vragen open gesteld worden. Uit bezorgdheid kunnen betrokkenen soms allerlei informatie in de formulering van een vraag verstoppen, zonder zich dit bewust te zijn. Kinderen zijn gevoelig en slim, ze pikken dit op. En vertellen – onbewust – dan een onjuist verhaal. Kinderen voelen ook haarfijn de emoties van ouders en begeleiders aan, maar weten die niet altijd goed te plaatsen. Het kind voelt bijvoorbeeld de boosheid van het coördinatieduo, maar weet niet dat die boosheid gericht is op de beschuldigde. Het kind kan de indruk krijgen dat die boosheid op haar of hem gericht is en gaat dan antwoorden geven om het coördinatieduo tevreden te stellen, en de woede te doen afnemen.*

Nogmaals, dit gebeurt onbewust. Niemand is er op uit een onwaarheid te vertellen, maar in gezamenlijkheid kan zo toch een verhaal ontstaan waarin waarheid en verzinsels verweven zijn.

Enkele tips:

1. *Draai er niet omheen, vraag wat je wil vragen; stel open vragen*
2. *Laat eventuele woede niet blijken. Lukt dat niet, neem dan even een time-out. Geef in geen geval aan het kind de indruk dat je op haar/hem boos bent.*
3. *Zeg dat het goed is dat het voorval is gemeld en dat er over het voorval kan worden gesproken*
4. *Geef geen informatie, spreek geen oordelen uit, maar stel open vragen*
5. *Vraag niet door op details en herhaal vragen niet*
6. *Blijf rustig, houd je eigen emoties in bedwang*

7. Ga na of en hoe het vermoedelijke slachtoffer veiliggesteld is/ kan worden

Het coördinatieduo maakt van het gesprek met het vermoedelijke slachtoffer en/of ouders een verslag. Dit verslag wordt aan de betrokkene(n) voorgelegd ter correctie. Zo weten coördinatieduo en slachtoffer/ouders zeker dat de beschuldiging goed begrepen is en correct weergegeven.

Indien u deze stap hebt uitgevoerd, slaat u stap 7 over en **gaat u verder met stap 8**.

7. GESPREK MET SLACHTOFFER

De leeftijd en zelfstandigheid van het slachtoffer zijn van invloed op het besluit of het coördinatieduo alleen met het slachtoffer zelf spreekt, of alleen met de ouders, of met slachtoffer en ouders samen. Bij zeer jonge kinderen is het altijd aan te bevelen eerst met de ouders te spreken. Vervolgens spreken de ouders met het kind, al dan niet in aanwezigheid van het coördinatieduo. Adolescenten kunnen aangeven of zij willen dat hun ouders aanwezig zijn bij het gesprek of niet.

Er zijn geen strikte richtlijnen te geven; het coördinatieduo maakt zelf een afweging wat in deze situatie het verstandigst is. Zij kunnen gebruik maken van het dagelijks bestuur van de nederlandse unie bij hun besluitvorming.

*In het geval van (jonge) kinderen is het belangrijk naar het verhaal van het kind te luisteren, maar **niet te proberen het kind te verhoren**. Het verhoren van kinderen is zeer specialistisch werk. Als dat op onvakkundige wijze gebeurt (en kerkmensen zijn in deze bijna allemaal onvakkundig), verandert het verhaal. Met als consequentie dat ofwel een onterechte beschuldiging tot stand komt, ofwel het verhaal van het kind dusdanig vertekend raakt dat politie en justitie er niets meer mee kunnen.*

*In een verhoor moeten alle details van een beschuldiging op tafel komen: Wie heeft wat gedaan, wanneer en hoe. Wat heeft de beschuldigde gedaan en gezegd, wat heeft het slachtoffer gedaan en gezegd. **Verhoren is de taak en de deskundigheid van politie en justitie.***

***Ouders en het coördinatieduo verhoren niet, zij horen het kind aan.** Het kind krijgt de ruimte zijn of haar verhaal te vertellen. Details van het misbruik zijn op dat moment nog niet belangrijk. Vooral bij jonge kinderen is het essentieel dat de vragen open gesteld worden. Uit bezorgdheid kunnen betrokkenen soms allerlei informatie in de formulering van een vraag verstoppen, zonder zich dit bewust te zijn. Kinderen zijn gevoelig en slim, ze pikken dit op. En vertellen – onbewust – dan een onjuist verhaal. Kinderen voelen ook haarfijn de emoties van ouders en begeleiders aan, maar weten die niet altijd goed te plaatsen. Het kind voelt bijvoorbeeld de boosheid van het coördinatieduo, maar weet niet dat die boosheid gericht is op de beschuldigde. Het kind kan de indruk krijgen dat die boosheid op haar of hem gericht is en gaat dan antwoorden geven om het coördinatieduo tevreden te stellen, en de woede te doen afnemen.*

Nogmaals, dit gebeurt onbewust. Niemand is er op uit een onwaarheid te vertellen, maar in gezamenlijkheid kan zo toch een verhaal ontstaan waarin waarheid en verzinsels verweven zijn.

Enkele tips:

1. *Draai er niet omheen, vraag wat je wil vragen; stel open vragen*

2. *Laat eventuele woede niet blijken. Lukt dat niet, neem dan even een time-out. Geef in geen geval aan het kind de indruk dat je op haar/hem boos bent.*
3. *Zeg dat het goed is dat het voorval is gemeld en dat er over het voorval kan worden gesproken*
4. *Geef geen informatie, spreek geen oordelen uit, maar stel open vragen*
5. *Vraag niet door op details en herhaal vragen niet*
6. *Blijf rustig, houd je eigen emoties in bedwang*
7. *Ga na of en hoe het vermoedelijke slachtoffer veiliggesteld is/ kan worden*

Het coördinatieduo maakt van het gesprek met slachtoffer en/of ouders een verslag. Dit verslag wordt aan de betrokkene(n) voorgelegd ter correctie. Zo weten coördinatieduo en slachtoffer/ouders zeker dat de beschuldiging goed begrepen is en correct weergegeven.

8. DRIE VERSCHILLENDE WEGEN

Elk gesprek met vermoedelijk slachtoffer en ouders zal verschillend verlopen. De uitkomst van het gesprek bepaalt welke vervolgstappen gezet moeten worden. Achtereenvolgens bespreken we hier de verschillende mogelijkheden.

8A. DE MELDING WORDT NIET BEVESTIGD. ER ZIJN GEEN SERIEUZE AANWIJZINGEN

Als de melding gedaan is door een **derde**, kan in het gesprek met het slachtoffer (en de ouders) duidelijk worden dat er geen grond was voor de beschuldiging. Ook als de melding gedaan is door het veronderstelde slachtoffer zelf, dan kan een slachtoffer een eerder geuite beschuldiging terugnemen. De beschuldiging kan bijv. geuit zijn in woede op een jeugdleider, door een jongere die revanche wilde nemen op de jeugdleider. Wanneer slachtoffer (en ouders) beiden ontkennen dat er iets onaangenaams is gebeurd en er bovendien geen enkele aanwijzing is dat de beschuldigde iets heeft gedaan dat onverstandig was of dat niet door de beugel kan, dan volgt het coördinatieduo route I.

VOLG NU ROUTE I

8B. DE MELDING WORDT BEVESTIGD

Als de melding bevestigd wordt, vertelt het coördinatieduo aan slachtoffer en/of ouders wat de volgende stappen zullen zijn.

Op dit moment geeft het coördinatieduo ook schriftelijke informatie over seksueel misbruik en wijst op de mogelijkheden voor begeleiding. Ouders en/of jongeren kunnen begeleid worden door een vertrouwenspersoon van SMPR (het interkerkelijk samenwerkingsverband tegen seksueel Misbruik in Pastorale relaties). Uiteraard zijn er ook andere mogelijkheden voor begeleiding. Bijgesloten bij dit protocol zijn een folder waarin de kerkelijke procedure inzake seksueel misbruik door ambtsdragers en functionarissen van de kerk en enkele relevante adressen (bijv. AMK). Het is daarnaast aan te raden dat elke gemeente een kleine sociale kaart maakt, met relevante hulp- en begeleidingsadressen in de eigen regio.

Het coördinatieduo maakt een verslag van het gesprek en laat dit verifiëren door slachtoffer/ouders.

Het coördinatieduo geeft aan wanneer weer contact met slachtoffer of ouders wordt opgenomen.

VOLG NU ROUTE II

8C. DE MELDING WORDT NIET BEVESTIGD. ER ZIJN WEL SERIEUZE AANWIJZINGEN.

Het kan ook anders gaan. Het slachtoffer kan de beschuldiging ontkennen, terwijl het coördinatieduo toch het gevoel heeft “er klopt iets niet”. Ook is het mogelijk dat het slachtoffer aangeeft dat er dingen gebeurd zijn die zij of hij niet prettig vond, maar die zij/hij ook niet als misbruik wil of durft benoemen. Te denken valt aan: te dichtbij staan, taalgebruik waarbij iemand zich ongemakkelijk voelt, te snel of te veel aanraken.

Het komt meer dan eens voor dat kinderen of jongeren een beschuldiging terugnemen. Niet omdat die onjuist zou zijn, maar uit angst voor de beschuldigde of voor de ouders. Nogal wat plegers van seksueel misbruik manipuleren, intimideren of bedreigen hun slachtoffers met geweld. Geweld tegen het slachtoffer, of geweld tegen de ouders of tegen een broertje of zusje. Het slachtoffer trekt dan de melding in, om familieleden te beschermen. Overigens komt het zeer zelden voor dat deze bedreigingen daadwerkelijk worden omgezet in geweld.

Als de ouders erg streng zijn, of als het slachtoffer erg onzeker is, of als de relatie tussen slachtoffer en ouders om wat voor reden dan ook gespannen is, kan dat ook aanleiding zijn voor een slachtoffer om een serieuze melding in te trekken.

Het coördinatieduo heeft misschien aanwijzingen uit andere bron, waardoor het nodig lijkt toch verdere stappen te ondernemen. Het coördinatieduo vertelt aan het slachtoffer wat de verdere stappen zijn.

Bij twijfel kan het coördinatieduo overleggen met het dagelijks bestuur van de nederlandse unie.

Hier ligt een beoordelingsmoment voor het coördinatieduo. Dit is tegelijkertijd een van de moeilijkste stappen. Het coördinatieduo is niet bevoegd – en ook niet in staat – om onderzoek te doen en tot waarheidsvinding te komen. Toch is het het coördinatieduo dat nu moet beslissen het hierbij te laten, of verdere actie te ondernemen.

“Verdere actie” betekent niet dat het coördinatieduo hier uitspreekt dat de beschuldiging op waarheid berust. “Verdere actie” betekent dat het coördinatieduo een traject in gang zet dat de feiten en gebeurtenissen aan het licht kan brengen. Het coördinatieduo zet dit traject in gang, maar voert het niet zelf uit. Waarheidsvinding is een taak van politie en justitie en (binnen de kerk) van het college voor het opzicht.

VOLG NU ROUTE III

ROUTE I

DE MELDING IS NIET BEVESTIGD, ER ZIJN GEEN SERIEUZE AANWIJZINGEN

1. INFORMEREND GESPREK MET BESCHULDIGDE

Ook als de oorspronkelijke melding niet is bevestigd door het veronderstelde slachtoffer, heeft het coördinatieduo een informatief gesprek met de beschuldigde. Zij of hij heeft er recht op te weten dat er een beschuldiging geuit is. Het coördinatieduo vertelt de beschuldigde wie gemeld heeft. De beschuldigde wil mogelijk een gesprek om eventuele achterliggende conflicten of communicatiestoornissen op te lossen. Zo'n gesprek kan alleen plaatsvinden als het slachtoffer zelf dit ook wil en er moet een onafhankelijk derde bij zijn. (zie I.2).

2. ZO NODIG EN MOGELIJK EEN GESPREK TUSSEN VERMOEDELIJK SLACHTOFFER EN BESCHULDIGDE

Een gesprek tussen melder/slachtoffer en beschuldigde kan nodig zijn. Dit is alleen mogelijk als allen hiertoe bereid zijn. Bij dit gesprek moet een niet-betrokken derde aanwezig zijn. Mogelijk een van de leden van het coördinatieduo, mogelijk iemand die het vertrouwen geniet van slachtoffer en beschuldigde, mogelijk een mediator die via het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie kan worden ingeschakeld.

3. ZO NODIG EERHERSTEL

Het coördinatieduo bespreekt zo nodig of er behoefte aan eerherstel is en welke stappen daartoe gezet kunnen worden.

Over het algemeen zal eerherstel niet aan de orde zijn, omdat de beschuldiging uitsluitend bekend is bij een zeer beperkte kring, waarvan de meesten een ambtsgeheim hebben. In dat geval kan deze stap worden overgeslagen.

Als de beschuldiging toch in grotere kring bekend is geworden, kan eerherstel aan de orde zijn. Overleg met de beschuldigde wat daarvoor nodig is. Informeer het kerkbestuur en besluit in overleg met het kerkbestuur welke stappen u onderneemt t.b.v. eerherstel. Het kan zijn dat het hele bestuur pas nu hoort dat er een beschuldiging wegens seksueel misbruik is geuit.

4. ZO NODIG PASTORALE ZORG BESCHULDIGDE

De beschuldigde kan geschokt raken door de beschuldiging. Het coördinatieduo biedt haar of hem dan ook pastorale zorg aan. Met de beschuldigde wordt overlegd wat een geschikte vorm is.

5. TERUGKOPPELING NAAR ALLE BETROKKENEN

Het coördinatieduo meldt aan alle betrokkenen, zowel het slachtoffer, ouders als de derde/melder, als de voorzitter van het kerkbestuur, welke stappen zijn gezet en waarom. (De voorzitter hoeft uiteraard alleen geïnformeerd te worden wanneer die geen lid is van het coördinatieduo).

Als dat nog niet eerder gebeurd is, informeert het coördinatieduo nu ook het kerkbestuur dat er een melding is gedaan wegens mogelijk seksueel misbruik, wie beschuldigd is en wat met de melding is gedaan. Het coördinatieduo geeft alleen informatie over de stappen die gezet zijn, niet over de inhoud van de gesprekken.

Zou de derde/melder niet tevreden zijn en het nodig vinden dat er een onderzoek plaats vindt, dan vertelt het coördinatieduo waar hij/zij terecht kan. Binnenkerkelijk kan er een klacht worden ingediend bij de onafhankelijke klachtencommissie de. (zie route II, 5b). Ook derden

kunnen bij de commissie een klacht indienen over seksueel misbruik, maar voor de behandeling van die klacht is een (mondelijke of schriftelijke) verklaring van het slachtoffer wel noodzakelijk.

De derde kan ook contact opnemen met het advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) of met de politie. In de meeste steden is er een afdeling jeugd- en zedenzaken, die ook informatie en advies geeft.

6. AFRONDING

Onderdeel van de afronding is het vernietigen van alle papieren betreffende deze zaak. Dit ter bescherming van de privacy van alle betrokkenen.

Hierna wordt het coördinatieduo ontbonden. Het is aan te raden dat het coördinatieduo een afrondend gesprek heeft, waarin de eigen emoties uitgesproken kunnen worden. Het traject is belastend (geweest), de leden van het coördinatieduo mogen ook zorg besteden aan zichzelf en aan elkaar. Indien gewenst kan het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie bij dit gesprek worden ingeschakeld.

N.B. De gehele afhandeling van de melding valt onder het ambtsgeheim. Dit ambtsgeheim blijft gelden, ook als de melding onterecht (b)leek en ook als leden van het coördinatieduo hun ambt hebben neergelegd.

ROUTE II

DE MELDING WORDT BEVESTIGD

1. *INSCHAKELEN VAN HET KERKBESTUUR*

Als de door een derde gedane melding wordt bevestigd door het slachtoffer, of als het slachtoffer zijn of haar oorspronkelijke melding in een gesprek handhaaft, dan informeert het coördinatieduo het kerkbestuur over de melding. Het coördinatieduo spreekt met het bestuur af de beschuldigde op non-actief te stellen. Deze non-actiefstelling is niet bedoeld als een straf, maar heeft als bedoeling de ruimte en de rust te creëren om een onderzoek te laten instellen.

- Is de beschuldigde in dienst van de kerk, dan kan het Dagelijks Bestuur van de Unie hem tijdelijk op non-actief stellen,
- Is de beschuldigde een predikant, dan kan het Dagelijks Bestuur van de Unie hem tijdelijk op non-actief stellen.
- Is de beschuldigde wel een ambtsdrager, maar geen predikant, dan kan het lokale kerkbestuur of de verantwoordelijke landelijke functionaris hem tijdelijk op non-actief stellen. Is de beschuldigde een vrijwilliger, dan kan het kerkbestuur hem tijdelijk op non-actief stellen.

2. *GESPREK MET BESCHULDIGDE*

Het gesprek met de beschuldigde vindt bij voorkeur plaats na een informatief gesprek met de politie. In het gesprek met de beschuldigde confronteert het coördinatieduo hem/haar met de beschuldiging, geeft de beschuldigde de gelegenheid daarop te reageren en vertelt dat de beschuldigde **op non-actief** wordt gesteld. Het coördinatieduo maakt daarbij duidelijk dat deze op non-actief stelling niet het karakter heeft van een straf, maar bedoeld is om ruimte en rust te creëren om een onderzoek in te stellen.

Als de beschuldigde een predikant of kerkelijk werker is, wordt een lid van het Dagelijks bestuur van de Unie **tijdelijk toegevoegd** aan het coördinatieduo.

Enkele tips voor het gesprek:

Zorg voor een zo objectief mogelijk gesprek. Hoor de beschuldigde niet uit en veroordeel hem of haar niet. Maak duidelijk dat iedere melding objectief moet worden uitgezocht en dat een tijdelijke op non actief stelling daarvoor noodzakelijk is. Geef de beschuldigde de kans om te reageren. Wijs de beschuldigde op de mogelijkheid van pastorale zorg. Informeer de beschuldigde over de stappen die worden ondernomen. Een beschuldigde heeft er recht op te weten wat hij/zij kan verwachten.

Het coördinatieduo neemt naar het gesprek een door het kerkbestuur of dagelijks bestuur van de Nederlandse Unie ondertekende brief mee waarin de beschuldigde op non-actief wordt gezet. (Zie voorbeeld in bijlage 1.)

Het coördinatieduo maakt duidelijk dat de beschuldigde zich tijdens de procedure niet binnen de groep mag begeven.

In een aantal gevallen kan ook de aanwezigheid van de beschuldigde binnen de kerkdiensten een gevoel van onveiligheid bezorgen aan het vermoedelijke slachtoffer. Neem in dat geval contact op met het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie om te overleggen hoe hiermee het beste om te gaan.

Van het gesprek met de beschuldigde maakt het coördinatieduo een verslag. Dit verslag wordt voorgelegd aan de beschuldigde. Die kan aangeven of hij/zij akkoord is met de weergave van het gesprek. Let wel: dit akkoord geldt niet de inhoud van de beschuldiging, maar de correcte weergave van het gesprek. Zo nodig kan de beschuldigde een correctie/aanvulling toevoegen aan het verslag.

3. MELDING AAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN DE NEDERLANDSE UNIE

Het coördinatieduo meldt de beschuldiging en de non-actiefstelling aan het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie. Het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie registreert de beschuldiging. Deze registratie blijft gehandhaafd tot het einde van de afhandeling van de melding. Het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie hanteert een privacyreglement, dat o.a. regelt wie de gegevens beheert en wie recht op inzage heeft. Privacyreglement moet nog geschreven worden.

Let op: eerder in dit protocol wordt het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie genoemd als plek om advies te vragen. Het gebruik maken van de adviesfunctie van het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie is vrijblijvend. De melding van een op non-actief stelling is verplicht. Dit om te voorkomen dat beschuldigde zich aan het kerkelijk gezag onttrekt door uit een gemeente te vertrekken en in een andere gemeente opnieuw als ambtdrager of vrijwilliger aan de slag te gaan.

4. INFORMATIE AAN SLACHTOFFER EN OUDERS

Zodra een gesprek heeft plaatsgevonden met de beschuldigde en het verslag daarvan door hem/haar is ondertekend, meldt het coördinatieduo dit aan het slachtoffer en de ouders. Het coördinatieduo vertelt hen tevens of de beschuldigde de beschuldiging erkent of ontkent. Het coördinatieduo wijst het veronderstelde slachtoffer en de ouders erop dat ze voor informatie, melding of het doen van aangifte naar de zedenpolitie kunnen gaan en dat zij een officiële klacht kunnen indienen bij de onafhankelijke klachtencommissie van de kerk. Het coördinatieduo wijst de ouders ook op de mogelijkheid van rechtsbijstand. Ook spreekt het coördinatieduo met de ouders af welke vervolgstappen gezet worden en door wie. (Zie route II.5).

Het coördinatieduo geeft altijd aan wanneer zij weer contact opnemen met slachtoffer en ouders.

Is een derde de melder, dan vertelt het coördinatieduo aan die derde wat zij met de melding hebben gedaan. De derde speelt in de verdere afhandeling van de melding geen rol.

Het coördinatieduo maakt van bovenstaand(e) gesprek(ken) een verslag.

5. AANGIFTE BIJ POLITIE EN KLACHT BIJ KERKELIJK GEZAG

Het doen van aangifte bij de politie en het indienen van een klacht bij de onafhankelijke klachtencommissie van de kerk of de werkgever zijn beide aan de orde. Politie en justitie onderzoeken of er een strafbaar feit is gepleegd en kunnen zo nodig een (gevangenis) straf opleggen. Zo nodig kan het lokale bestuur of het Algemeen Kerkbestuur een schorsing opleggen of iemand uit het ambt ontzetten. Zo nodig kan de werkgever de beschuldigde ontslaan, of een andere functie geven.

Het ligt voor de hand dat het slachtoffer en diens ouders aangifte doen en een klacht indienen. Het kerkbestuur heeft echter een eigen verantwoordelijkheid en hoeft de ouders niet te volgen in een eventueel besluit geen aangifte te doen of geen klacht in te dienen. Ouders en kerk kunnen samen aangifte doen.

Als ouders besluiten tot het doen van aangifte, maakt het coördinatieduo met hen afspraken, zodat de gemeente daarop kan inspelen.

5A. AANGIFTE BIJ DE POLITIE

De ouders kunnen aangifte doen bij de politie. De meeste politiekorpsen hebben een afdeling jeugd-en-zeden. Niet alleen de ouders, ook het slachtoffer zelf kan (al dan niet met steun van een volwassene) aangifte doen. In een daaropvolgend onderzoek en eventueel een rechtszaak is het slachtoffer geen partij. Een rechtszaak gaat tussen verdachte en rechtbank. Het slachtoffer heeft de rol van getuige gekregen.

Het kan incidenteel voorkomen dat ouders besluiten geen aangifte te doen. Als een serieuze beschuldiging geuit is, kan de kerk daarvoor niet haar ogen sluiten. Het is dan aan het coördinatieduo bij de politie te melden wat bij hen bekend is en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) in te schakelen.

Het coördinatieduo doet dit ook als de ouders het er niet mee eens zijn, maar meldt dit wel aan de ouders. Het coördinatieduo brengt op datzelfde moment ook het kerkbestuur op de hoogte van de melding en de tot dat moment gedane stappen.

5B. KLACHT INDIENEN BIJ HET KERKELIJK GEZAG

Het kan voorkomen dat de ouders wel aangifte doen, maar geen klacht indienen bij het kerkelijk gezag. Ouders kunnen hiertoe om verschillende redenen besluiten.

Mogelijk vinden de ouders het voldoende als er strafrechtelijk wordt opgetreden. Mogelijk beseffen de ouders niet dat het noodzakelijk is om naast strafrechtelijk, ook tuchtrechtelijk maatregelen te nemen. Mogelijk hebben de ouders onvoldoende vertrouwen in de mogelijkheid of bereidheid van de kerk om adequaat op te treden. Mogelijk vinden de ouders dat het aan het kerkbestuur is om de kerkelijke zaken af te handelen.

Wat ook de reden is van de ouders, het kerkbestuur heeft een eigen verantwoordelijkheid. Hij kan die verantwoordelijkheid nemen door de ouders te ondersteunen bij het indienen van de klacht, maar ook door zelf een klacht in te dienen bij de Onafhankelijke Klachtencommissie. De kerkelijke regeling geeft de mogelijkheid dat derden een klacht indienen. Daarbij is wel noodzakelijk dat het slachtoffer en/of diens ouders bereid zijn een verklaring af te leggen (schriftelijk of mondeling). Eventueel kan een proces verbaal hierbij dienst doen.

Uiteraard kan het kerkbestuur alleen zijn verantwoordelijkheid nemen als hij geïnformeerd is over wat er speelt. Zodra er besluiten genomen (moeten) worden over het doen van aangifte, informeert het coördinatieduo het kerkbestuur dan ook over de melding.

Voor meer informatie over de kerkelijke klachtenprocedure: zie "Meldings- en klachtenprocedure seksueel misbruik binnen de Adventkerk".

Voor meer informatie over het doen van aangifte: zie www.sexueelmisdrijf.nl

6. INSCHAKELEN VAN GEMEENTEBEGELEIDING EN INSTELLEN VAN EEN STUURGROEP

Zodra een klacht is ingediend bij de onafhankelijke klachtencommissie van de kerk, of een aangifte is gedaan bij de politie, komt er van alles op de gemeente af. Er ontstaan spanningen, loyaliteitsconflicten, oud zeer dient zich opnieuw aan. Het kerkbestuur kan dit niet zonder deskundige hulp hanteren. Schakel daarom een gemeentebegeleider in. De Nederlandse Unie

heeft een gekwalificeerde gemeentebegeleider. Tevens kan er gebruik gemaakt worden van de diensten van SMPR. Beide zijn op korte termijn inzetbaar.

Het inschakelen van een gemeentebegeleider is een taak van het kerkbestuur, niet van het coördinatieduo en loopt via het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

7. TRAJECT GEMEENTEBEGELEIDING

De eerste stap in het “traject gemeentebegeleiding” is het opstellen van een contract met de gemeentebegeleider, waarin een duidelijke taakstelling staat. De direct daarop volgende stap is het ontbinden van het coördinatieduo en het instellen van een stuurgroep. Het kerkbestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid binnen de gemeente, maar hoeft niet alles zelf te doen. Als het kerkbestuur probeert alles zelf te doen, neemt dat het risico met zich mee dat elke kerkbestuursvergadering uitsluitend gaat over het misbruik en wat daarmee samenhangt. Als een stuurgroep wordt ingesteld die zich bezighoudt met de misbruik zaak, kan het kerkbestuur ervoor zorgen dat alle andere zaken in de gemeente gewoon doorgaan.

De stuurgroep heeft tot taak alles te coördineren wat met het beleid rondom het mogelijk misbruik te maken heeft. De stuurgroep functioneert onder verantwoordelijkheid van het kerkbestuur. In elk geval zorgt de stuurgroep dat pastorale zorg voor alle betrokkenen geregeld wordt en dat er een communicatieplan is (zowel voor binnen als voor buiten de gemeente).

De leden van het coördinatieduo kunnen worden opgenomen in de stuurgroep, maar dat hoeft niet. Als de kwestie openbaar is, betekent dit onvermijdelijk een veelheid van werkzaamheden, waarvoor meer dan een tweetal mensen nodig is. Dit geeft het coördinatieduo, die tot dan toe een zware verantwoordelijkheid te dragen had, de mogelijkheid het werk over te dragen aan anderen.

De communicatie tussen stuurgroep en kerkbestuur moet gewaarborgd zijn, dus minimaal zal 1 kerkbestuurslid deel moeten nemen aan de stuurgroep. Het handelen moet ook kerkjuridisch correct zijn, dus is het verstandig een districtsvoorzitter of Uniefunctionaris op te nemen in de stuurgroep. Belangrijk is dat in de stuurgroep alle relevante deskundigheid aanwezig is. Te denken valt aan ervaring met de media, maar ook aan ervaring met (begeleiding van) slachtoffers of plegers van seksueel misbruik. Zoveel mogelijk zullen gemeenteleden met die deskundigheid gezocht worden. Zijn die niet beschikbaar, dan kunnen ook mensen uit een naburige gemeente of het district worden ingeschakeld. Binnen de stuurgroep moeten alle perspectieven klinken, van alle betrokkenen.

Let op: Dat betekent niet dat er een vertegenwoordiger of belangenbehartiger van elke partij in de stuurgroep moet zitten. Dan worden alle conflicten die in de gemeente spelen, ook in de stuurgroep uitgevochten. Het gaat er om dat er binnen de stuurgroep oog en oor is voor de perspectieven van alle partijen en dat er voor alle betrokkenen zorg is, maar dat de stuurgroep zelf met betrokkenheid maar ook met enige distantie naar de zaken kijkt.

De stuurgroep zorgt er ook voor dat relevante informatie gegeven wordt aan de gemeente en dat er een woordvoerder naar buiten is (iemand die bijv. de pers te woord staat).

Het traject gemeentebegeleiding is nog niet afgerond wanneer de kerkrechtelijke en de strafrechtelijke uitspraken er zijn. Afhankelijk van de uitspraak moet beschuldigde opnieuw in het ambt worden gesteld, dan wel uit zijn ambt wordt onttrokken, dan wel uit de gemeente vertrekken. Alle betrokkenen, slachtoffer, beschuldigde en degenen die nauw bij hen betrokken zijn, maar ook alle andere gemeenteleden, moeten een nieuw evenwicht vinden in de nieuwe situatie.

In het traject van gemeentebegeleiding gebeurt van alles dat in dit protocol niet beschreven wordt. Denk aan uitspraken van het Algemeen Kerkbestuur, of van de strafrechter, en de consequenties hiervan. Maar ook spanningen binnen (groepen in) de gemeente. Dat is per

situatie zo verschillend dat daarvoor geen algemeen geldende richtlijnen gegeven kunnen worden.

Niet voor niets zijn professionele gemeentebegeleiders daarvoor beschikbaar.

8. EVALUATIE GEMEENTEBEGELEIDING

Op verschillende momenten zullen de gemeentebegeleider en de stuurgroep het proces evalueren en zo nodig bijstellen. Als de rust in voldoende mate is teruggekeerd wordt de gemeentebegeleiding beëindigd. De gemeentebegeleiding eindigt dus niet op het moment dat er een (kerk)juridische uitspraak is, ongeacht de inhoud van die uitspraak. Vaak begint daarna nog een periode van het hervinden van een nieuw evenwicht in de gemeente. Dit geldt zowel voor die situaties waar de beschuldigde uit de gemeente vertrekt, als voor die situaties waarin de beschuldigde in de gemeente blijft.

9. AFRONDEN VAN GEMEENTEBEGELEIDING

Door de beschuldiging wegens seksueel misbruik kunnen andere problemen binnen de gemeente boven tafel komen. Tijdens de eindevaluatie van de gemeentebegeleiding kan de gemeentebegeleider een advies over de aanpak daarvan geven. Het begeleiden bij eventuele andere problemen in de gemeente is echter geen taak van de gemeentebegeleider.

De stuurgroep wordt ontbonden en de gemeentebegeleider vertrekt uit de gemeente.

Als n.a.v. de melding van seksueel misbruik ook andere vragen zijn gerezen, of problemen duidelijk zijn geworden binnen de gemeente, worden daarvoor zo nodig andere deskundigen ingeschakeld.

10. DOSSIERVORMING

Er is onderscheid te maken naar de dossiervorming in de gemeente en bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

Van de melding en de wijze waarop die is afgehandeld wordt een dossier aangelegd en bewaard, ongeacht de uitkomst van het onderzoek door politie en kerkelijk gezag. Dit dossier wordt bij voorkeur bewaard door de predikant, i.v.m. de continuïteit. Zo nodig wordt het bewaard door de secretaris. De houder van het dossier draagt het dossier over aan de opvolger bij het neerleggen van zijn of haar ambt.

Een kopie van dit dossier wordt toegestuurd aan het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

Het coördinatieduo kan bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie navragen of over een slachtoffer eerder een melding is gedaan of een klacht ingediend (zie route I punt 5). Het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie geeft inzicht in het dossier aan de onafhankelijke klachtencommissie uitsluitend wanneer opnieuw een klacht wordt ingediend.

ROUTE III.

DE MELDING WORDT NIET BEVESTIGD, MAAR ER ZIJN WEL AANWIJZINGEN DAT DE MELDING SERIEUS GENOMEN MOET WORDEN, OF HET COÖRDINATIEDUO HEEFT HET GEVOEL DAT ER IETS NIET KLOPT

1. GESPREK MET BESCHULDIGDE

Het coördinatieduo heeft een gesprek met de beschuldigde, waarin zij haar/hem confronteren met de geuite beschuldiging. In dit gesprek brengt het coördinatieduo ook de mogelijkheid naar voren dat de werkwijze van de beschuldigde aanleiding heeft gegeven tot vragen bij betrokkenen of omstanders. Het verloop van dit gesprek bepaalt welke verdere stappen nodig zijn. (zie route III, punten 2,3,4 en 8).

Enkele tips voor het coördinatieduo:

1. *Houd de toon zakelijk en vriendelijk.*
2. *U confronteert met een beschuldiging, maar u beschuldigt niet.*
3. *Geef direct aan dat een melding is gedaan, maar niet bevestigd.*
4. *Vraag of de beschuldigde zelf vindt dat hij/zij grenzen heeft overschreden.*
5. *Vraag of de beschuldigde iets in zijn/haar gedrag herkent dat aanleiding kan zijn geweest tot de beschuldiging.*
6. *Vraag of de beschuldigde in zekere zin fouten erkent en mogelijkheden ziet die te verbeteren.*
7. *Benoem daarna pas uw observaties over het gedrag van beschuldigde, dat mogelijk aanleiding kan zijn geweest tot de beschuldiging (als die er zijn.)*
8. *Maak tenslotte afspraken voor het vervolg.*

2. DE BESCHULDIGDE ERKENT DAT GRENZEN ZIJN OVERSCHREDEN

Als de beschuldigde erkent dat er iets is gebeurd dat niet door de beugel kan, of dat grenzen zijn overschreden:

VOLG ROUTE II

3. ER BLIJFT TWIJFEL

Er zijn verschillende scenario's denkbaar waarbij het coördinatieduo in twijfel blijft. Bijv: de beschuldigde weigert de beschuldiging te ontkennen of te bekennen. Of de beschuldigde ontkent en weigert zijn of haar eigen functioneren met u te bespreken. Of er is geen enkele sprake van zelfkritiek, de beschuldigde is niet bereid tot zelfreflectie. Of de melding heeft een nieuw licht geworpen op eerdere signalen. In al deze gevallen geldt: zijn er aanwijzingen of twijfel als bovengenoemd:

VOLG ROUTE II

Overleg zo nodig met het dagelijks bestuur van de nederlandse unie en/of met de politie.

4. DE TWIJFEL WORDT WEGGENOMEN

De mogelijkheid bestaat dat er geen sprake is van seksueel misbruik, maar wel van onverstandig/onprofessioneel omgaan met afstand en nabijheid. Als de beschuldigde ontkent dat er iets gebeurd is dat niet door de beugel kan (en het coördinatieduo geen aanwijzing anderszins heeft), maar toegeeft dat zijn of haar gedrag of manier van werken kan hebben geleid tot verkeerde interpretaties, heeft dit consequenties. In alle gevallen zijn afspraken over de manier van werken geboden. Welke (soort) afspraken is mede afhankelijk van de vraag of de beschuldigde een vrijwilliger is of een professional.

In het geval van professionals zijn o.a. werkbegeleiding, supervisie, training en collegiale begeleiding mogelijk. Coördinatieduo en beschuldigde maken afspraken over duur, frequentie, aard en inhoud van begeleiding en over de persoon van de begeleider. Tevens maken zij afspraken over terugrapportage en evaluatie. Zo nodig worden ook afspraken gemaakt over vergoeding van de begeleider.

Het coördinatieduo kan contact opnemen met de het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie voor advies.

In het geval van vrijwilligers zijn begeleiding door een deskundige vrijwilliger uit de gemeente, of coaching door een jeugdwerker mogelijk.

Gedurende de periode van begeleiding continueert de beschuldigde zijn/haar werkzaamheden.

Het uitgangspunt is dat er steeds twee mensen een jeugdgroep of - activiteit begeleiden. Toch komt het wel eens voor dat iemand dat alleen doet. Als er twijfels blijven bestaan over een beschuldigde, kan dat aanleiding zijn tot de (tijdelijke) afspraak dat zij of hij nooit alleen een groep begeleidt.

Van het gesprek en van de afspraken maakt het coördinatieduo een verslag. De beschuldigde ondertekent dit voor akkoord. Het akkoord betreft zowel de correcte weergave van het gesprek, als de gemaakte afspraken.

5. TERUGKOPPELING NAAR ALLE BETROKKENEN

Het coördinatieduo informeert alle betrokkenen (slachtoffer, ouders, derde/melder en bestuur) over de melding en de gemaakte afspraken.

Het is belangrijk de informatie kort en feitelijk te houden. Alle betrokkenen hebben recht op informatie, maar hoeven niet alle details te weten.

6. EVALUATIE VAN AFSPRAKEN

Na een van te voren afgesproken periode evalueert het coördinatieduo samen met de beschuldigde en de begeleider en zij maken zo nodig bijgestelde afspraken.

Het coördinatieduo informeert na de evaluatie(s) zowel het slachtoffer en/of de ouders, als het kerkbestuur.

Als ook na de begeleiding nog twijfel is over de werkwijze van de beschuldigde, bespreekt het coördinatieduo die twijfel in het kerkbestuur. Mogelijk kan het coördinatieduo de oorspronkelijke melder (als dit een derde is) inschakelen wanneer zij nog twijfelen: heeft de melder de indruk dat er iets in het gedrag veranderd/verbeterd is? Kan de melder onopvallend bij een kind / kinderen navragen of alles goed gaat? Het zal niet altijd verstandig zijn om de melder op deze manier in te schakelen. Zo nodig kunnen het coördinatieduo of het kerkbestuur advies vragen aan het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

7. AFRONDING

Als de evaluatie naar tevredenheid van zowel beschuldigde als coördinatieduo is verlopen, eindigt de begeleiding.

Ook als de begeleiding niet verloopt naar tevredenheid van de begeleider en het coördinatieduo, kan het moment komen om de begeleiding te beëindigen. In die situatie zal het gevolg voor vrijwilligers zijn dat zij hun functie moeten neerleggen. Bij professionals komt hier het moment voor arbeidsrechtelijke stappen. Deze kunnen niet door het coördinatieduo gezet worden, maar zijn de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de Nederlandse Unie.

Het coördinatieduo schrijft een summier verslag, waarin de oorspronkelijke melding, het gesprek met de beschuldigde, de gemaakte afspraken en de evaluatie is opgenomen. Het coördinatieduo informeert en adviseert het kerkbestuur. Het kerkbestuur neemt zo nodig hierboven genoemde stappen. Het kerkbestuur draagt er zorg voor dat het verslag bewaard wordt. Bij voorkeur bij de predikant, eventueel bij de secretaris, i.v.m. het waarborgen van de privacy van de beschuldigde en de continuïteit van het bewaren. Voor bewaartermijnen e.d. zie het privacyreglement. Privacyreglement moet nog geschreven worden.

Nadat het coördinatieduo het bestuur heeft geïnformeerd, ontbindt het bestuur het coördinatieduo.

8. BESCHULDIGDE IS BEREID TOT ZELFREFLECTIE / ZO NODIG MEDIATION

Er zijn situaties denkbaar waar niet de werkwijze van de beschuldigde aanleiding was tot de melding, maar een communicatiestoornis tussen beschuldigde en slachtoffer. Ook kan het voorkomen dat zowel mediation nuttig is, als het maken van afspraken over de manier van werken van de beschuldigde.

Als de beschuldigde bereid is kritisch naar het eigen functioneren te kijken en bereid is tot een gesprek met slachtoffer, schakel dan een mediator in. Via het Platform Church mediation kunt een mediator vinden die bekend is met de kerkelijke context (niet elke mediator is bekend met de problematiek van seksueel misbruik).

Het doel van bemiddeling of mediation is dat het conflict duidelijk wordt en de onderliggende belangen die daarbij spelen. Als dat mogelijk is wordt het conflict opgelost. De mediator heeft zelf geen belang in dit conflict en is volstrekt onpartijdig. Mediation werkt alleen als beide betrokkenen vrijwillig deelnemen aan de mediation en als beiden als gelijken aan de mediation deelnemen.

Het coördinatieduo informeert het bestuur (mogelijk zijn aan de mediation kosten verbonden). Het coördinatieduo maakt afspraken dat de mediator hen informeert over het verloop van de gesprekken.

9. MEDIATION TUSSEN BESCHULDIGDE EN MELDER

Als zowel beschuldigde als slachtoffer geen enkele aanleiding zien tot de melding die door een derde is gedaan, kan die melding wijzen op een conflict tussen melder en beschuldigde. Het kan ook zo zijn dat de beschuldiging leidt tot een conflict tussen melder en beschuldigde. In dat geval kan het goed zijn als beiden met elkaar in gesprek gaan, opdat ze samen verder kunnen.

Uiteraard is dit alleen mogelijk wanneer de melder daartoe bereid is. Als de melder anoniem wil blijven, dan is dat zijn of haar recht.

Het coördinatieduo wijst partijen op consequenties van smaad, laster en valse beschuldiging.

10. MEDIATION TUSSEN BESCHULDIGDE EN SLACHTOFFER

Als het kind/de jongere zelf aangeeft een onterechte beschuldiging te hebben geuit op grond van een conflict, dan is het bespreken en – hopelijk – oplossen van dit conflict aan de orde. Ook als er

geen sprake is van een conflict in de ogen van de jongere, kan de geuite beschuldiging de communicatie tussen slachtoffer en beschuldigde verstoren. Ook dan kan bemiddeling/mediation dus zin hebben.

Alhoewel het begrijpelijk is dat de beschuldigde met de beschuldiger wil spreken, toch staat het de beschuldiger vrij dit wel of niet te doen. Aangezien mediation alleen werkt als beiden er vrijwillig aan deelnemen, kan dit dus alleen wanneer ook het slachtoffer ervoor kiest.

Bovendien moeten we er rekening mee houden dat kinderen/jongeren soms ten onrechte een door hen geuite beschuldiging intrekken. Bijv. op grond van angst of schaamte. Wanneer dat kind/die jongere dan ook nog onder druk gezet wordt om met de beschuldigde in gesprek te gaan, verzwaren we de situatie voor die jongere onnodig.

Met deze richtlijn proberen we juist een klimaat te scheppen waarin grensoverschrijdingen kunnen worden gemeld en aangepakt, maar we kunnen niet garanderen dat dit altijd lukt.

11. MOGELIJKE UITKOMSTEN VAN MEDIATION EN BIJBEHORENDE VERVOLGSTAPPEN

Mediation is aan de orde wanneer de oorspronkelijke melding wijst op conflicten of communicatiestoornissen. Mediation is dus niet bedoeld om de waarheid van een geuite beschuldiging te onderzoeken. Tijdens de mediation kan echter toch blijken dat er iets anders aan de hand is.

11A. MEDIATION LEIDT TOT OPLOSSEN VAN HET CONFLICT

Als blijkt dat de melding het gevolg was van een misverstand, zal de communicatie tijdens de mediation hersteld zijn. De mediator meldt of dat daadwerkelijk het geval is. Volg **route III, 12-13**

11B. MEDIATION LEIDT TOT AFSPRAKEN OVER WERKWIJZE

Als blijkt dat de melding het gevolg was van de werkwijze, kan de communicatie wel of niet hersteld zijn in de mediation. Los van het herstel van de communicatie moeten afspraken gemaakt worden over de manier van werken en/of de professionaliteit van de beschuldigde.

VOLG ROUTE III, 4 T/M 7.

11C. MEDIATION LEIDT TOT HET INDIENEN VAN EEN KLACHT

Als de mediation niet succesvol is kan dit betekenen dat er een onoplosbaar conflict is, maar ook dat er mogelijk toch sprake is van seksueel misbruik.

Het coördinatieduo gaat opnieuw in gesprek met het slachtoffer, zonder hem of haar onder druk te zetten.

De mediator kan de indruk krijgen dat de beschuldiging onderzocht dient te worden, of het slachtoffer of de melder kunnen aangeven dat er toch sprake is van mogelijk misbruik. Dan zal alsnog het hele proces van het indienen van een klacht en het doen van aangifte aan de orde zijn.

VOLG ROUTE II

12. TERUGKOPPELING AAN ALLE BETROKKENEN

Het coördinatieduo informeert alle betrokkenen (ouders, derde/melder en kerkbestuur) over het verloop van het proces. N.B. houd de informatie kort en feitelijk.

13 AFRONDING EN DOSSIERVORMING

Het bestuur ontbindt het coördinatieduo en zorgt ervoor dat een summier verslag (de oorspronkelijke melding, het gesprek met de beschuldigde, de gemaakte afspraken en de evaluatie) bewaard wordt. Het dossier wordt bij voorkeur bewaard bij de predikant, eventueel bij de secretaris. Dit i.v.m. het waarborgen van de privacy van de beschuldigde en de continuïteit van het bewaren. Dit verslag wordt blijvend bewaard.

De bewaarder van het verslag draagt dit over aan de opvolger bij het neerleggen van zijn of haar ambt.

Een kopie van dit verslag wordt toegestuurd aan het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

Toekomstige coördinatieduo's kunnen bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie navragen of een mogelijk slachtoffer eerder een melding heeft gedaan of een klacht heeft ingediend (zie route I punt 5). Het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie geeft inzicht in het dossier aan de onafhankelijke klachtencommissie uitsluitend wanneer er opnieuw een klacht wordt ingediend.

Predikanten en gemeentebesturen zijn ten alle tijden verplicht het landelijk bestuur op de hoogte te stellen van meldingen en klachten

Predikanten en coördinatieduo's kunnen in het kader van dit protocol op drie momenten informatie inwinnen bij het dagelijks bestuur van de Nederlandse Unie.

- Wanneer iemand zich aanmeldt als vrijwilliger en er een vermoeden ontstaat dat de VOG en een eventuele persoonlijke verklaring niet toereikend zijn.
- Wanneer iemand zich wil laten overschrijven naar een andere gemeente en er een vermoeden bestaat dat er meldingen over deze persoon zijn gedaan of klachten zijn ingediend.
- Wanneer er concreet melding is gedaan of een klacht is ingediend.

Het landelijk kantoor zal alle informatie en dossiers volledig vertrouwelijk bewaren. Alleen de voorzitter en de secretaris van de Unie zijn bevoegd informatie te verschaffen.

WOORDENLIJST

Directbetrokkenen:

Onder “direct-betrokkenen” verstaan we in dit protocol het slachtoffer en diens ouders en de beschuldigde en diens gezin.

Gemeentebegeleider:

Gemeentebegeleider van de Nederlandse Unie of lid van het Netwerk gemeentebegeleiding van SMPR, die wordt ingeschakeld wanneer de gemeente wordt geconfronteerd met meldingen of klachten van seksueel misbruik door ambtsdragers, jeugdleiders e.d. de gemeentebegeleider is deskundig in het hanteren van processen binnen groepen en organisaties en kent de problematiek van seksueel misbruik en de gevolgen daarvan in een gemeente. De gemeentebegeleider heeft geen persoonlijke relaties in, of betrokkenheid bij de gemeente.

Ouderling:

In dit protocol gebruiken we steeds het begrip “ouderling” voor degene bij wie een melding is gedaan, ook al kan in de werkelijkheid degene bij wie gemeld is ook een ander ambt of een andere functie hebben.

Slachtoffer:

In dit protocol spreken we over “mogelijk, vermoedelijk of verondersteld slachtoffer” en soms kortweg over “slachtoffer” als we het kind of de jongere bedoelen die mogelijk misbruikt is. De diverse voorvoegsels worden gebruikt om de lezer erop te attenderen dat het feit dat er een beschuldiging wegens seksueel misbruik is geuit, niet betekent dat er ook daadwerkelijk seksueel misbruik heeft plaatsgevonden. Tegelijk betekent het gebruik van deze voorvoegsels niet, dat dit misbruik niet plaatsvond. Het gaat om het benadrukken van voorzichtigheid en zorg, voor alle betrokkenen.

Vertrouwenspersoon:

Lid van het Netwerk vertrouwenspersonen van SMPR. De vertrouwenspersonen hebben een relevante beroepsopleiding (bijvoorbeeld predikant, psycholoog, maatschappelijk werker), aangevuld met diverse trainingen op het gebied van het begeleiden van slachtoffers van seksueel misbruik. Zij ondersteunen (de ouders van) het slachtoffer.

Vertrouwenspersoon Adventkerk:

Binnen de Adventkerk zijn er vertrouwenspersonen die telefonisch bereikbaar zijn. Kerkleden die geen gebruik willen of kunnen maken van het SMPR meldpunt, kunnen bij deze vertrouwenspersonen terecht voor informatie, meldingen en klachten. De vertrouwenspersonen zullen luisteren en kunnen vragen beantwoorden. De telefoonnummers staan op de website van de kerk en op folders en flyers die van tijd tot tijd zullen verschijnen.

Voorzitter:

In dit protocol spreken we steeds over “voorzitter” als we het kerkbestuurlid bedoelen dat in eerste instantie geïnformeerd is. Vanwege de leesbaarheid noemen we niet telkens de mogelijkheid dat niet de voorzitter, maar een ander kerkbestuurlid is ingeschakeld.

ENKELE FUNCTIONARISSEN MET HUN TAKEN

Coördinatieduo:

Het coördinatieduo voert de eerste gesprekken met melder, mogelijk slachtoffer en mogelijke dader. Het coördinatieduo heeft een uiterst belangrijke taak, maar ook een in tijd en aard beperkte taak. Het coördinatieduo onderzoekt klachten niet, maar wijst betrokkenen de weg naar de relevante organen (binnen en buiten de kerk) die klachten wel kunnen onderzoeken. In overleg met het kerkbestuur kan het coördinatieduo een beschuldigde tijdelijk op non-actief stellen. Afhankelijk van het ambt of de functie van de beschuldigde schakelt het coördinatieduo anderen in.

Het coördinatieduo kan bij twijfel – en in die situaties waarin ouders of jongeren geen klacht indienen of aangifte doen – beslissen om een onderzoek in gang te zetten. Daarbij kan het coördinatieduo zich laten adviseren door het dagelijks bestuur van de Nederlandse unie.

Gemeentebegeleider:

Gemeentebegeleider van de Nederlandse Unie of lid van het netwerk gemeentebegeleiding van SMPR, die wordt ingeschakeld wanneer een gemeente geconfronteerd wordt met meldingen of klachten over seksueel misbruik. De gemeentebegeleiders hebben een postacademische opleiding gevolgd voor dit werk en zijn deskundig in het hanteren van processen binnen groepen en organisaties en kennen de problematiek van seksueel misbruik en de gevolgen daarvan in een gemeente. De gemeentebegeleider heeft geen persoonlijke relaties in of betrokkenheid met de gemeente die hij/zij begeleidt.

Taken

- ondersteunen van het kerkbestuur bij het in kaart brengen en het hanteren van het probleem.
- adviseren bij de samenstelling van een stuurgroep.
- Coördineren van het werk van de stuurgroep.
- Zo nodig optreden als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep.
- informatie geven aan stuurgroep en kerkbestuur over mechanismen die spelen bij seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties.
- de processen in stuurgroep en kerkbestuur bewaken en begeleiden en helpen onderlinge verhoudingen en verantwoordelijkheden helder te houden.
- processen begeleiden in de gemeente die direct of indirect het gevolg zijn van, of te maken hebben met, de aanklacht.
- Schrijven van een verslag van het proces en de werkzaamheden voor het kerkbestuur.
- Evalueren met de stuurgroep, enige maanden na afronding van de opdracht.

Mediator:

Het doel van mediation is *niet* een oplossing waar alle partijen 100% enthousiast over zijn (zou wel mooi zijn, maar gebeurt zelden); het doel is slechts een oplossing tot stand te laten komen *waarin beide partijen zich kunnen vinden* en die in hun *belangen* op aanvaardbare wijze tegemoet komt. De mediator laat partijen aldus de gang maken *van standpunten naar belangen*. Deze oplossing wordt standaard neergelegd in een overeenkomst die door de partijen wordt ondertekend.

Van belang is dat in het Nederlands taalgebied onderscheid wordt gemaakt tussen het werk van de bemiddelaar en dat van de mediator: de mediator blijft bewust inhoudelijk op afstand ("lijdelijk") en laat daarmee de conflictpartijen hun geschil zelf oplossen. Terwijl de bemiddelaar actief en op inhoudsniveau bij de partijen onderzoekt waar de belangen liggen, waar ze botsen en waar de pijn zit, om vervolgens zelf met een inhoudelijk oplossingsvoorstel te komen waartegen partijen ja of nee kunnen zeggen. In vakjargon: de mediator heeft slechts de

procesregie in handen, de bemiddelaar heeft ook een groot deel van inhoudelijke regie in handen.

De werkgroep church mediation kan mediators bieden die de kerkelijke wereld kennen.

Vertrouwenspersoon (SMPR):

Lid van het netwerk vertrouwenspersonen van SMPR. De vertrouwenspersonen hebben een relevante beroepsopleiding (bijv. psycholoog, predikant, maatschappelijk werker), aangevuld met diverse trainingen op het gebied van het begeleiden van slachtoffers van seksueel misbruik. Zij ondersteunen de slachtoffers op verschillende terreinen, zoals verwerken van het gebeurde, maken van afwegingen over het al dan niet indienen van een klacht, het doorlopen van de klachten procedure.

31

Taken:

- aanhoren van het verhaal van misbruikten
- ordenen
- helpen bij het verkennen en benoemen van wat zich binnen de pastorale relatie heeft afgespeeld. Vragen naar een hulpvraag en de afhandeling daarvan, het gebruik van dwang, intimidatie of manipulatie en het opleggen van geheimhouding zijn daarbij aan de orde
- begeleiden bij de verwerking van ervaringen
- helpen te bepalen of het indienen van een klacht al dan niet in het belang van misbruikte is.
- emotionele steun bieden bij het indienen van een klacht en gedurende de klachtenprocedure
- het formuleren van de klacht en de meer zakelijke ondersteuning is ten principale geen taak van de SMPR. Zolang dit echter binnen de verschillende kerkelijke procedures nog niet goed geregeld is, kan de vertrouwenspersoon helpen bij het formuleren van de klacht.
- waar nodig ingrijpen en bijvoorbeeld schrijven naar klachtencommissies, altijd in overleg met betrokkene
- in overleg met betrokkene bepalen of begeleiding na behandeling van de klacht door een kerkelijke commissie kan worden afgerond, of dat er nog andere vragen aan de orde zijn
- geloofsvragen expliciet aan de orde stellen
- eventueel begeleiden bij het indienen van een schadeclaim
- indien nodig begeleiden bij rehabilitatie binnen de geloofsgemeenschap
- indien nodig ondersteunen bij het zoeken naar een andere geloofsgemeenschap
- afronden van het contact
- een vorm van evaluatie ter afsluiting van het contact tussen misbruikte en vertrouwenspersoon
- registratie van de melding of klacht (zowel bij begin en eind van het traject, als tussentijds)
- voorwaardenscheppend werk: deelname aan terugkomdagen en intervisie, bereidheid tot deelname aan interne en externe studiedagen

Vertrouwenspersoon Adventkerk:

Zie website www.veiligekerken.nl

AFKORTINGEN

AMK: advies en meldpunt kindermishandeling.

SMPR: interkerkelijk samenwerkingsverband tegen seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties

GESPREKSHANDLEIDING

Begin het gesprek altijd met te vertellen dat er een protocol is en dat je volgens dit protocol handelt. Geef kort aan welke stappen het protocol bevat. Houd bij (jonge) kinderen rekening met hun interesse en bevattingsvermogen.

GESPREK MET MOGELIJK SLACHTOFFER

Houdt er altijd rekening mee dat seksueel misbruik een taboebeladen onderwerp is. voor velen is het spreken over seksualiteit moeilijk. Het spreken over seksueel geweld is nog veel moeilijker. Mogelijk wordt het spreken nog bemoeilijkt door angst voor en manipulatie door de (veronderstelde) pleger. Mogelijk wordt het spreken ook belemmerd door de gedachte dat een christen(kind) respect moet hebben voor ouderen en leiders, of door de gedachte dat christenen hen aangedaan onrecht dienen te vergeven, en het niet mogen “nadrage”. Deze thema’s hebben geen plek in het gesprek zelf, maar dienen wel in het achterhoofd van het coördinatieduo aanwezig te zijn!

In het geval van (jonge) kinderen is het belangrijk naar het verhaal van het kind te luisteren, maar **niet te proberen het kind te verhoren**. Het verhoren van kinderen is zeer specialistisch werk. Als dat op onvakkundige wijze gebeurt (en kerkmensen zijn in deze bijna allemaal onvakkundig), verandert het verhaal. Met als consequentie dat ofwel een onterechte beschuldiging tot stand komt, ofwel het verhaal van het kind dusdanig vertekend raakt dat politie en justitie er niets meer mee kunnen.

In een verhoor moeten alle details van een beschuldiging op tafel komen: Wie heeft wat gedaan, wanneer en hoe. Wat heeft de beschuldigde gedaan en gezegd, wat heeft het slachtoffer gedaan en gezegd. Verhoren is de taak en de deskundigheid van politie en justitie. In het gesprek van het coördinatieduo en de ouders met het kind **is het niet belangrijk dat alle details boven water komen**. Het gaat erom dat er voldoende informatie is om te weten dat er sprake is van een verontrustende situatie en dat dus het protocol verder gevolgd moet worden.

Ouders en het coördinatieduo verhoren niet, zij horen het kind aan. Het kind krijgt de ruimte zijn of haar verhaal te vertellen. Details van het misbruik zijn op dat moment nog niet belangrijk. Vooral bij jonge kinderen is het essentieel dat de vragen open gesteld worden. Uit bezorgdheid kunnen betrokkenen soms allerlei informatie in de formulering van een vraag verstoppert, zonder zich dit bewust te zijn. Kinderen zijn gevoelig en slim, ze pikken dit op. En vertellen – onbewust – dan een onjuist verhaal. Kinderen voelen ook haarfijn de emoties van ouders en begeleiders aan, maar weten die niet altijd goed te plaatsen. Het kind voelt bijvoorbeeld de boosheid van het coördinatieduo, maar weet niet dat die boosheid gericht is op de beschuldigde. Het kind kan de indruk krijgen dat die boosheid op haar of hem gericht is en gaat dan antwoorden geven om het coördinatieduo tevreden te stellen, en de woede te doen afnemen.

Nogmaals, dit gebeurt onbewust. Niemand is er op uit een onwaarheid te vertellen, maar in gezamenlijkheid kan zo toch een verhaal ontstaan waarin waarheid en verzinsels verweven zijn.

Enkele tips:

- Draai er niet omheen, vraag wat je wil vragen; stel open vragen
- Laat eventuele woede niet blijken. Lukt dat niet, neem dan even een time-out. Geef in geen geval aan het kind de indruk dat je op haar/hem boos bent.
- Zeg dat het goed is dat het voorval is gemeld en dat er over het voorval kan worden gesproken
- Geef geen informatie, spreek geen oordelen uit, maar stel open vragen
- Vraag niet door op details en herhaal vragen niet

- Blijf rustig, houd je eigen emoties in bedwang
- Ga na of en hoe het vermoedelijke slachtoffer veiliggesteld is/ kan worden

GESPREK MET DE MELDER

In het gesprek met de melder is het belangrijk de toon zakelijk te houden. Mogelijk is de melder erg verontwaardigd. Geef aan dat u deze verontwaardiging in principe deelt, maar dat u er voorlopig van moet uitgaan dat er uitsluitend sprake is van een beschuldiging en nog niet van feitelijkheid. Laat u niet meeslepen door emoties, niet de uwe en niet die van de melder.

GESPREK MET DE BESCHULDIGDE

Ook hier is het belangrijk de toon zakelijk te houden. Veroordeel niet. Hoezeer u het misbruik ook veroordeelt, als u de dader veroordeelt (of die suggestie wekt door uw houding en toon), heeft dit een nadelig effect op het gesprek en het verdere contact met de beschuldigde. Laat u ook niet beïnvloeden door de beschuldigde. Realiseer u altijd dat vele plegers van seksueel misbruik meesters zijn in het manipuleren van mensen, en geneigd zijn zichzelf als slachtoffer, i.p.v. als dader te presenteren. Ook u loopt dus het risico door de beschuldigde te worden ingepalmd.

Houd het contact zakelijk,

Enkele tips:

- Houd de toon zakelijk en vriendelijk.
- Spreek geen meningen uit, vraag en geef slechts informatie.
- U confronteert met een beschuldiging, maar u beschuldigt niet.

TOPICS

VOOR HET GESPREK MET EEN MELDER

- Wanneer begon de ongerustheid? Waardoor?
- Om welke signalen gaat het? Wanneer doen ze zich voor?
- Zijn er geleidelijke of plotselinge gedragsveranderingen? Hoe lang is dit al aan de hand?
- Is er mogelijk sprake van meerdere slachtoffers?
- Is er mogelijk sprake van meerdere plegers?
- Wie zijn van het vermoeden van het misbruik op de hoogte?
- Wijs de melder op de voorlopige zwijgplicht
- Maak afspraak met de melder over hoe hij/zij verder wordt geïnformeerd

VOOR HET GESPREK MET HET MOGELIJKE SLACHTOFFER

Als de melding gedaan is door ouders of derde:

- Vertel welke ongerustheid geuit is
- Vraag of het slachtoffer de melding bevestigt
- Zo nee: vraag of hij/zij een idee heeft waardoor de ongerustheid kan zijn ontstaan
- Zo ja: vraag of hij/zij wil vertellen wat er gebeurd is

Als de eerste melding is gedaan door het slachtoffer:

- Herhaal kort de geuite beschuldiging, als aanleiding tot dit gesprek
- Vraag of hij/zij wil vertellen wat er gebeurd is

IN BEIDE GEVALLEN:

- Vertel wat het coördinatieduo verder gaat doen, wanneer het kind en de ouders iets terughoren van de verdere stappen
- Wijs ouders op het bestaan van SMPR: zij kunnen daar terecht voor informatie, advies en begeleiding door een vertrouwenspersoon
- Wijs ouders op de mogelijkheid van hulp voor het slachtoffer
- Wijs ouders en slachtoffer op de mogelijkheid van het doen van aangifte
- Geef schriftelijke informatie aan ouders en kind.
  - Voor ouders en jongeren is dat de folder over de behandeling van klachten door de Protestantse kerk en informatie over het doen van aangifte en het vinden van hulp
  - Voor (jonge) kinderen is dat in taal aangepaste informatie.

VOOR HET GESPREK MET BESCHULDIGDE

- Vertel welke beschuldiging is geuit
- Vraag de reactie hierop van de beschuldigde
- Vraag of de beschuldigde zelf vindt dat hij/zij grenzen heeft overschreden.
- Vraag of de beschuldigde iets in zijn/haar gedrag herkent dat aanleiding kan zijn geweest tot de beschuldiging.
- Vraag of de beschuldigde in zekere zin fouten erkent en mogelijkheden ziet die te verbeteren.
- Benoem daarna pas uw observaties over het gedrag van beschuldigde, dat mogelijk aanleiding kan zijn geweest tot de beschuldiging (als die er zijn.)
- Vertel dat de beschuldigde op voorlopig op non-actief wordt gesteld en waarom
- Vertel wat de verdere stappen zullen zijn
- Ook wanneer de beschuldigde niet met u in gesprek wenst te gaan, of de beschuldiging erkent noch ontkent, gaat op non-actief stelling in werking
- Geef schriftelijke informatie aan de beschuldigde:
  - Brief waarin op non actief stelling wordt aangezegd
  - Namen en adressen waar beschuldigde terecht kan voor begeleiding

BIJLAGE 1

VOORBEELDBRIEF NON-ACTIEF STELLING

Huis ter Heide, 28 maart 2012

Betreft: non-actief stelling taken en ambten binnen de Adventkerk

36

Geachte heer/mevrouw _____,

Via deze brief willen wij u formeel op de hoogte brengen dat u vanaf heden op non-actief bent gesteld met betrekking tot al uw taken en/of ambten binnen de Adventkerk. Middels een gesprek bent u op de hoogte gesteld van de beschuldiging van mogelijk grensoverschrijdend gedrag van uw zijde. Met de op non-actief stelling proberen we ruimte en rust te creëren rond het onderzoek.

Deze non-actief stelling houdt ook in dat u het contact met het vermoedelijk slachtoffer vermijdt, dit om onnodige spanningen aan beide zijden te voorkomen. De non-actief stelling geldt tenminste voor de duur van het interne en eventueel justitiële onderzoek.

Wij begrijpen dat de situatie voor u niet gemakkelijk zal zijn. Mocht u nog vragen hebben over de procedures of behoefte hebben aan pastorale steun dan kunt u altijd contact opnemen met de Nederlandse Unie / kerkbestuur van de gemeente _____.

Hoogachtend,

Gerard Frenk / Lokale gemeentesecretaris
Algemeen Secretaris / Secretaris gemeente _____